

НАПРЯМ 7. МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ

Галацин К.О.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»*

КУЛЬТУРА ПЕРЕКЛАДУ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ У КОНТЕКСТІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Інтеграція України у світову економіку, розширення міжнародних контактів, зростання обсягів торгівлі та дипломатичної діяльності зумовлюють затребуваність професії перекладача і водночас підвищують вимоги до спеціалістів у галузі перекладу.

Знання перекладачем іноземної мови є необхідною, але далеко недостатньою умовою його професійної компетентності, оскільки відбувається зміщення акцентів у вимогах до сучасного працівника з формальних чинників його кваліфікації і освіти до соціальної цінності його особистісних якостей. Майбутні перекладачі володіють достатньою мовною компетенцією, однак рівень сформованості особистісно-професійних характеристик залишається недостатньо високим. Окрім цього, не склалося чіткого розуміння сутності феномена «культура перекладу» у контексті міжкультурної комунікації, що і визначає актуальність обраного аспекту дослідження.

Професійна культура забезпечує якісну реалізацію фахівцем спеціальних професійних завдань; їх творче виконання неможливе без всебічного розвитку особистості спеціаліста, що передбачає сформованість загальної культури та інших видів культур особистості [2].

Отже, професійна культура майбутнього перекладача – це системне утворення, яке має бути сформоване відповідно до системи завдань, що вирішуватимуться у ході майбутньої професійної діяльності. Професійна культура взаємопов'язана з усіма компонентами особистісної культури, у першу чергу з моральною, правовою, розумовою, естетичною, екологічною тощо,

на становлення і прояв якої впливає весь комплекс соціальних, економічних, педагогічних чинників [4].

У процесі міжкультурної комунікації повноцінне розуміння забезпечується елементами мовного етикету: звертання, знайомство, запрошення, комплімент і поздоровлення, через які виявляється соціокультурна специфіка партнера в акті комунікації. Мова є засобом пізнання світу, збереження і передачі інформації, а в контексті міжкультурної комунікації вона є засобом пізнання ментальних особливостей культур в діалозі культур, що виникає. Міжкультурне спілкування є моделлю будь-якого спілкування, умовами якого є наявність певної єдності, а також наявність розбіжностей оскільки саме вона викликає потребу в спілкуванні чи обміні інформацією, почуттями, думками, що супроводжуються оцінкою співрозмовника і самооцінкою [3].

Актуальним виявом професійної культури у сучасних соціально-економічних умовах стає здатність до пошукової, творчої активності й потреба в такій активності, оскільки власна активність особистості – гарант самореалізації й саморозвитку в соціальній і професійній сферах. Тому пріоритетним в умовах гуманізації стає комунікативний аспект особистісної культури фахівця, зокрема перекладача, його вияв у реальному професійному спілкуванні. Отже, культура професійного спілкування – умова успішності освітнього процесу й комфортності перекладача в його професійній діяльності.

Система фахової підготовки перекладача повинна бути не предметно, а професійно спрямована. Системоутворювальним чинником професійної підготовки перекладача є його перекладацька компетенція, яка базується на лінгвістичних, культурологічних, психологічних компетенціях та підкріплена всіма іншими дисциплінами, які мають обов'язкову професійну спрямованість. Такий підхід дозволяє сформувати художньо-адекватний та креативний рівні культурно-мовленнєвої особистості, яка володіє міжкультурною перекладацькою компетенцією у перекладі художніх творів з англійської мови на українську [5].

Культура перекладу є компонентом професійної культури спеціаліста-перекладача. Переклад будь-яких текстів та усного мовлення вимагають від перекладачів не лише хорошого знання іноземної мови. Не менш важливою є культура перекладу, яка полягає у знанні реалій мови і країни, де створений текст (чи з якої

походить носій мови, чиє мовлення треба перекладати), а також у знанні норм та правил рідної мови та стійких традицій перекладу.

Сьогодні перекладознавство набуває особливого значення через актуалізацію важливості культурологічного підходу до перекладу, де визнається, що переклад відіграє роль засобу міжкультурного зближення народів та націй і є одночасно умовою міжмовленнєвої комунікації та інтегрування культур у єдину світову культуру. Переклад виступає як засіб міжкультурних контактів: взаємодія культур у процесі перекладу передбачає ознайомлення читачів перекладу з фактами та ідеями, притаманними іншій культурі з метою розширення їх кругозору і виховання поваги до інших культур. Урахування особливостей культури при перекладі дає право розглядати переклад з точки зору міжкультурної комунікації, оскільки він передбачає подолання культурної дистанції як контакт не лише двох мов, але й зіткнення двох культур. Те, що є очевидним для носія вихідної культури, може бути незрозумілим для носія іншої культури. Переклад у даному випадку виступає як комунікативна діяльність, що забезпечує спілкування між двома культурними співтовариствами, яка, з одного боку, спрямована до вихідної культури, а з іншого, – до культури, на мову якої здійснюється переклад. Перекладачеві при цьому належить роль своєрідного посередника культур, комунікаційний акт яких зумовлений іншим, уже здійсненим попереднім актом. Це вимагає від перекладача сформованості уміння поставити себе на місце читача іншої культури, побачити те в оригіналі, що може бути недостатньо зрозумілим читачу через міжкультурні розбіжності, і водночас усвідомити, які у даному випадку необхідні перетворення. Така діяльність зумовлює необхідність не просто перекладу, а перенесення у своїй свідомості певної реалії з однієї соціокультурної площини в іншу, керуючись своєю культурною пам'яттю.

Отже, різниця у культурах та її усвідомлення є більш складним феноменом, ніж це може здаватися на перший погляд перекладачу. Чим більше він усвідомлює ці міжкультурні труднощі, тим краще він справляється зі своєю роботою.

Список використаних джерел:

1. Баранов А.Н. Введение в прикладную лингвистику. – М.: Едиториал УРСС, 2003. – 360 с.

2. М'язова І.Ю. Особливості тлумачення поняття «міжкультурна комунікація» / І.Ю. М'язова // Філософські проблеми гуманітарних наук. – 2006. – № 8. – С. 108-113.

3. Лабунець Ю.О. Міжкультурна комунікація як засіб розуміння ментальних особливостей різних культур / Ю.О. Лабунець // Вісник психології і педагогіки [Електронний ресурс]: зб. наук. пр. / Педагогічний інститут Київського університету імені Бориса Грінченка, Інститут психології і соціальної педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка. – Випуск 7. – К., 2012. – Режим доступу: <http://www.psyh.kiev.ua>. – Заголовок з екрану.

4. Основи перекладознавства: в 2 ч. Ч. 1: Теоретичний курс: навчальний посібник / Христина Назаркевич. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 298 с.

5. Український художній переклад та перекладачі 1920-30-х років: матеріали до курсу «Історія перекладу»: навч. посіб. / Л.В. Коломієць. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2013. – 559 с.

Диденко В.В.

преподаватель,

Харьковский национальный медицинский университет

ОСОБЕННОСТИ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОММУНИКАЦИИ

Говоря о межкультурной коммуникации, подразумевается контакт между большими группами людей (культурами и субкультурами). В современном мире данный контакт можно считать повсеместным, так как сложно найти сферу, в которой культуры не соприкасаются – туризм, спорт, личные контакты, интернет, социальные сети и т.д. Помимо вышеуказанного, мировые события последних десятилетий, социальные, политические и экономические изменения привели к масштабной миграции народов, смешению и столкновению. В результате этих процессов все больше людей преодолевают культурные барьеры, которые раньше их разделяли. Они вынуждены знакомиться с чужими культурами, вливаться в них и, как следствие, адаптироваться. Ассимиляция в таких условиях ведет к смешиванию культурного кода. Исходя из этого, можно заключить: межкультурная коммуникация это не только соприкосновение народов, это взаимодействие отдельно взятых людей взятых из разных социально-этнических групп.